

---

**Шостак В. М.**

Наукова бібліотека, Київський національний університет культури і мистецтв (м. Київ, Україна)

## **НАУКОВА БІБЛІОТЕКА КНУКіМ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ КНИЖКОВОЇ СПАДЩИНИ**

Висвітлюється як сектор рідкісних та цінних документів наукової бібліотеки КНУКіМ веде активну роботу зі створення електронних копій цих документів, що надає можливість зробити видання доступними користувачам та обмежити використання оригіналів. Розкривається що співробітники наукової бібліотеки добре усвідомлюють, що саме від них залежить збереження цих оригіналів, які містять безцінну інформацію.

*Ключові слова:* Бібліотека; раритетні видання; сектор; репринтні видання; користувачі

**Shostak V. M.**

Scientific Library, Kyiv National University of Culture and Arts (Kyiv, Ukraine)

## **KNUKіM SCIENTIFIC LIBRARY AND PRESERVATION OF BOOK HERITAGE**

The report covers as a sector of rare and valuable documents of the scientific library KNUKіM is actively working to create electronic copies of these documents, which provides an opportunity to make publications available to users and limit the use of originals. It is revealed that the staff of the scientific library is well aware that it is up to them to preserve these originals, which contain invaluable information.

*Keywords:* Library; rare editions; sector; reprint editions; users

Книги посідають особливе місце, серед пам'яток історії та культури. Будь яке суспільство щоб розвиватися і рухатися в перед повинно серед своїх пріоритетів виділити завдання – збереження книжкової спадщини, яка має величезну наукову, історичну, духовну, а також матеріальну цінність.

Духовна скарбниця людства та його колективна пам'ять, це перш за все – рукописні книги, стародруки, рідкісні та цінні видання. Обов'язок усіх бібліотек зберегти їх, та зробити доступним цей документальний спадок минулого сучасним та майбутнім користувачам.

Наукова бібліотека КНУКіМ не стоїть осторонь від вирішення важливого завдання – виявлення, збереження та вивчення рідкісних та цінних видань бібліотеки, тому виникла ідея створення сектору рідкісних та цінних документів.

До цього раритетні документи були розміщені у фондах різних відділів бібліотеки, з метою відбору рідкісних видань були переглянуті фонди відділів та книгосховища нашої бібліотеки. В основу відбору спочатку було покладено

---

хронологічний принцип, тобто час створення видання: відбиралися документи видані до 1950 року включно. Поступово кількість цінних видань збільшувалась, тому, що вивчаючи бібліотечний фонд розширювалися принципи відбору: до них додалися факсимільні та репринтні видання, мініатюрні книги, книги з екслібрисами та сучасні видання, які мають поліграфічну, краєзнавчу та інституційну цінність, галузеву спрямованість університету. Зараз підфонд сектору нараховує більше 1700 примірників: книги, нотна література, журнали.

Ці раритетні видання, з їх неповторним власним обличчям, особливою красою шрифтів, композицій, аркушів, сюжетними люстраціями, заставками, написами – викликають великий інтерес та зацікавленість користувачів.

Співробітники наукової бібліотеки добре усвідомлюють, що саме від них залежить збереження цих оригіналів, які містять безцінну інформацію.

В умовах сьогодення сучасні бібліотеки виконують двоєдину функцію – збереження документів для нащадків, та забезпечення доступу до них сьогоdnішнім користувачам.

Збереження документів включає в себе: збереження саме документа, та збереження інтелектуального змісту документа. В процесі використання документів та під впливом зовнішніх факторів вони фізично руйнуються, тому завдання їх збереження – зменшення впливу цих факторів.

Збереження бібліотечних фондів розпочинається з правильної архітектури самого приміщення будь-якої бібліотеки. Фондосховище наукової бібліотеки КНУКіМ розташоване в цокольному приміщенні та має невеликі за розміром вікна, які закриваються жалюзіями зеленого кольору, що дозволяє значно зменшити шкідливий вплив ультрафіолетових променів. Штучне освітлення приміщення фондосховища облаштоване так, що дозволяє вмикати світло за потреби, що також дає можливість зменшити шкоду, яку завдає книгам таке освітлення.

Підфонд сектору рідкісних та цінних документів розміщений в окремих дерев'яних шафах, це ще більш захищає документи від впливу зовнішніх факторів (світла та пилу).

Робота з підфондом рідкісних та цінних документів, передбачає періодичну перевірку наявності книжок, а також виявлення примірників, які потребують реставрації та дезінфекції.

Збереження інтелектуального змісту документа пов'язаний з використанням нових інформаційних технологій – переведення інформації з одного носія на інший. Сектор рідкісних та цінних документів наукової бібліотеки КНУКіМ веде активну роботу зі

---

створення електронних копій цих документів, що надає можливість зробити видання доступними користувачам та обмежити використання оригіналів. Робота з оцифрування паперових видань ведеться за двома напрямками: перший напрямок – створення графічних копій кожної сторінки книги у форматі DJVU, що відкриває нові можливості у передачі високоякісних графічних зображень – на яких можна побачити текстуру паперу, книжкові прикраси та малюнки, особливості шрифтів, які не використовують сучасні видавці; другий напрямок – переведення паперових видань у текстовий формат PDF що дозволяє здійснювати повнотекстовий пошук документа та друкувати необхідні частини документа для подальшої роботи з ним.

Співробітники наукової бібліотеки знаходяться у постійному пошуку та вивченню нових можливостей досліджувати та популяризувати найцікавіші зразки книжкової спадщини, з метою введення до наукового обігу особливих та мало відомих документів.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Горбань Ю. І. Зберігання рідкісного фонду наукової бібліотеки Київського національного університету культури і мистецтв на сучасному етапі / Ю. І. Горбань / Бібліотека XXI століття: перспективи та інновації : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 23 квіт. 2015 р.). – Київ, 2015. – С. 8–10.

2. Горбань Ю. І. Методологія та методи дослідження проблеми зберігання книжкових пам'яток у бібліотеках України / Ю. І. Горбань // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2015. – № 3. – С. 37–41.

3. Ковальчук Г. І. Книжкові пам'ятки (рідкісні та цінні книжки) в бібліотечних фондах / Г. І. Ковальчук. – Київ : НБУВ, 2004. – 644 с.